

ВИДАТНІ ВЧЕНІ НТУ «ХПІ» – ЕЛІТА ДЕРЖАВИ

ЛІСАЧУК ГЕОРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

**Доктор технічних наук, професор.
Заслужений діяч науки і техніки України
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки**

Професор Лісачук Георгій Вікторович народився 13 грудня 1948 року. Шкільні післявоєнні роки були дуже насиченими. Його все цікавило, але

більш за все – фізика і хімія. Увесь вільний час майбутній вчений проводив у шкільній хімічній лабораторії, тому після закінчення школи він без коливань пішов вчитись у Харківський політехнічний, де на той час була одна з признаних у всьому світі наукова школа з хімії.

Історія Харківського технологічного інституту є важливою складовою становлення та розвитку вітчизняної технічної освіти. З часу заснування Харківський технологічний інститут мав два відділення – механічне та хімічне. З першого прийому студентів фахова підготовка спеціалістів у Харківському технологічному інституті відповідала рівню якості від «інженера-універсала» до «спеціаліста з відповідної галузі хімічної технології».

Становлення хімії як науки і комплексу навчальних дисциплін у Харківському практичному технологічному інституті (ХПТІ) та Харківському технологічному інституті (ХТІ) пов'язано зі створенням хіміко-технологічних кафедр і формуванням навчально-допоміжних підрозділів. Напрями досліджень та спеціалізація студентів були сформовані завдяки науково-педагогічній діяльності перших викладачів. Високий рівень викладання основних курсів з хімії та хімічних технологій в інституті

забезпечувався залученням викладачів, які мали класичну й технологічну освіту, пройшли стажування у найкращих закордонних політехнічних школах та мали практичний досвід роботи за фахом Призначення викладачів на посади, як правило, збігалось з упровадженням нової навчальної дисципліни, тому вони не лише започатковували наукові дослідження з даного відділу хімічної технології, а і створювали навчально-методичну базу. Організація й розвиток наукових досліджень і навчального процесу з хімії у ХТІ безпосередньо залежали від упорядкування і належного функціонування матеріально-технічної бази. Для цього у загальній структурі інституту для обслуговування потреб хімічного відділення було створено допоміжні підрозділи: бібліотеки, спеціальні кабінети, лабораторії та майстерні. ХТІ заклав основу для створення фундаментальних наукових шкіл хімічної галузі, до якої у різні роки представляли вчені – хіміки Атрощенко Василь Іванович, Бекетов Микола Миколайович, Тютюнников Борис Никанорович, Куколев Григорій Володимирович, Ведь Євген Іванович, Товажнянський Леонід Леонідович, Рищенко Михайло Іванович та багато інших.

Георгій Вікторович пов'язав своє життя з ХТІ далекого 1966 року і з того часу Політехнічний став для нього другим домом. Студентське життя Георгія Лисачука було яскравим і насиченим. Напружене навчання, заняття спортом (самбо, стрільба), а влітку - робота в студентських будівельних загонах на цілині, в Чехословаччині та Німеччині. Зі студентськими агітбригадами побував у багатьох віддалених населених пунктах і прикордонних заставах тодішнього СРСР. Георгій Вікторович виділявся своїми лідерськими позиціями, очолював профспілковий комітет студентів, а у 1979-1981 рр. працював заступником голови профспілкового комітету співробітників ХТІ. Він став в інституті помітною фігурою і йому було запропоновано продовжити навчання в аспірантурі. Після закінчення аспірантури залишився асистентом на рідній кафедрі, де свого часу академіками Є. І. Орловим, П. П. Будніковим та А. С. Бережним була заснована наукова школа «Техніка і технологія конструктивної кераміки, скла і емалей». Професор Лисачук Г. В. став гідним її продовжувачем. Після закінчення аспірантури - робота асистентом на рідній кафедрі, успішний захист кандидатської дисертації, а через роки докторської - усе це сформувало відомого вченого і талановитого організатора науки. Докторська дисертація Лисачука Г.В. «Склокристалічні поліфункціональні покриття по кераміці з регульованими властивостями» стала революційною подією у

функціональній кераміці. Разом із колегами – науковцями ним були створені ресурсозберігаючі технології глазурованої стінової кераміки на основі низькосортної сировини. Ці технології визнано у всьому світі, а економічний ефект від їх застосування складає сотні тисяч доларів США. Професор Лісачук Г.В. заснував свій науковий напрямок дослідження. Це конструкційні радіопрозори і радіопоглинаючі матеріали для забезпечення захисту електронних та біологічних об'єктів від електромагнітного випромінювання, а також перспективні матеріали для ракетно-космічної техніки. Як відомо, Україна входить до вісімки країн світу, які спроможні забезпечити повний цикл проектування та виробництво авіакосмічної техніки.

Запорукою швидкого розвитку авіа- та ракетобудування є створення нових функціональних матеріалів з унікальними властивостями, які відповідають умовам експлуатації авіаційної та ракетно-космічної техніки. Розроблені ним нові керамічні матеріали надійно захищають будівлі та устаткування від електромагнітного випромінювання. За ці видатні досягнення Георгій Вікторович був визнаний переможцем загальноукраїнського конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих вчених» Національного фонду досліджень України. Уся його трудова діяльність пов'язана з науково-дослідною частиною НТУ«ХП». Упродовж більше 40 років він очолює окремі напрями і цей важливий підрозділ у цілому. На цій посаді проф. Лісачук Г.В. активно займається створенням і розвитком виробничих підрозділів університету, які виконують науково-дослідні роботи згідно з урядовими постановами. Під час відвідування ХПІ президентами АН СРСР і АН УРСР М.В. Келдишем і Б.Є. Патоном ними було запропоновано на основі експериментальних баз ХПІ створити Науково-дослідні інститути НАН і

Відвідування ХПІ президентами АН СРСР і АН УРСР М.В.Келдишем і Б.Є.Патоном, в центрі М.Ф.Семко.

МОН України. Керівництвом ХПІ їх Конструкторське бюро Харківського політехнічного інституту ОКБ ВІТ (особливе конструкторське бюро високовольної та імпульсної техніки) та ОКБ РФІ (особливе конструкторське бюро радіофізичного вивчення іоносфери) були реорганізовані у науково-дослідні інститути НДПКІ «Молнія» та НДІ «Іоносфери».

Вся організаційна робота по втіленню у життя цієї ідеї була покладена на проф. Лісачука Г.В. Із характерною для нього завзятістю із року в рік він наполегливо і послідовно займався створенням унікальної технічної бази, дбав про кадровий склад вчених і це принесло свої плоди.

Інститут іоносфери сьогодні є одним із найбільших у світі наукових центрів, які проводять дослідження в галузі фізики навколоземного космічного простору та сонячно-земних зв'язків сучасним, найбільш точним та інформативним методом некогерентного розсіювання (НР) радіохвиль.

У 2001 р. науковий центр, який називається «Іоносферний зонд», був визнаний об'єктом Національного надбання України. Інститут очолює доктор технічних наук, професор Домнін Ігор Феліксович.

Національне надбання України - інститут "Іоносфера".

Національне надбання України-НІПКІ "Молнія"

НІПКІ «Молнія» широко відомий не тільки в Україні, але й у всьому світі як найбільший науково-дослідний і випробувальний центр, який спеціалізується в галузі дослідження фізичних процесів у природній та штучній блискавці, забезпечення блискавкозахисту, створення технічних засобів для захисту атомних електростанцій, тощо. Наукова діяльність ведеться у тісній кооперації з науковцями США, Німеччини, Китаю, Франції та вченими Лос-Аламоської національної лабораторії (США), Вищою Ліонської інженерної школи (Франція), Національного аерокосмічного агентства Китаю та іншими установами. Інститут очолює доктор технічних наук,

професор Буряковський Сергій Геннадійович.

Без перебільшення можна стверджувати, що ці НППКІ і комплекс своєю діяльністю, науковим потенціалом у світовому науково-освітньому просторі створюють позитивний імідж України, вітчизняних університетів і в цьому велика заслуга проф. Лісачука Г.В.

Протягом усього часу роботи Лісачук Г.В. бере безпосередню участь у проведенні натурних випробувань нових видів техніки спеціального призначення. Після створення незалежної України активно сприяє налагодженню наукового і технічного співробітництва з вітчизняними підприємствами, організаціями, науковими організаціями НАНУ, університетами країн близького та далекого зарубіжжя. Свою багатогранну діяльність в університеті професор Лісачук Г.В. спрямовує на втілення в життя наукових розробок, створених в лабораторіях університету та впровадженням їх у промисловість нашої країни. Він ініціює створення в університеті системи захисту та комерціалізації інтелектуальної власності. Розвиток наукових досліджень, що ведуться під керівництвом завідувача науково-дослідної частини Лісачука Г.В., помітно впливає на вдосконалення наукової складової змісту освіти в університеті.

Вчений Г.В. Лісачук впевнений, що наука - це основа якості та сучасного рівня підготовки фахівців. Він боляче сприймає відтік наукових кадрів за кордон, занадто низький рівень фінансування університетської науки, зростання розриву між науковою та виробничою сферами, а також недостатній рівень представленості доробків українських вчених у міжнародних фахових журналах і академічних виданнях, дбає про оновлення матеріально-технічної бази і сподівається на зміцнення престижності наукової діяльності в Україні.

Як фахівець у галузі матеріалознавства, професор Лісачук Г.В. зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки. Результати його досліджень викладені більше ніж в 350 наукових працях, серед яких 14 монографій та навчальних посібників. Професор Лісачук Г.В. є автором понад 100 патентів на винаходи та авторських свідоцтв. Наукові розробки, виконані під його керівництвом, широко впроваджені в промисловість України.

Лісачук Г.В. успішно поєднує наукову, організаційну та педагогічну діяльність. Він-провідний професор кафедри за напрямом «технічна кераміка», автор нових курсів лекцій, керує підготовкою аспірантів, магістрів, спеціалістів у галузі сучасного матеріалознавства. Підготував 10 кандидатів технічних наук, з яких 2 за програмою PhD. На теперішній час є науковим керівником 2 аспірантів за програмою PhD та науковим консультантом докторської дисертації. Професор Г.В. Лісачук читає лекції зі спецкурсів, керує науковими дипломними роботами студентів, а також підготовкою аспірантів. Георгій Вікторович не тільки вміло передає нову інформацію

студентам, а й створює на заняттях сприятливий психологічний клімат, заражає студентів науковим азартом, сприймаючи їх як своїх майбутніх колег. Широка наукових поглядів, ерудиція, вміння знаходити нові, нетривіальні рішення при виконанні наукових досліджень, сумлінне ставлення до справи здобули професору Г.В. Лісачуку високий авторитет серед фахівців у галузі технології тугоплавких неметалевих матеріалів.

Професор Лісачук Г.В. - голова спеціалізованої вченої рада Д64.050.03 МОН України в НТУ «ХПІ» із захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю 05.17.11 «Технологія тугоплавких неметалічних матеріалів», яка виступає як координатор наукових досліджень в країні. Має високий авторитет серед наукової спільноти університету і України як організатор наукових досліджень і провідний вчений. Він неодноразово проходив стажування в США (університети штатів Вісконсін і Айова, Массачусетський технологічний інститут, Національна лабораторія Аргона) та в Німеччині (Магдебургський технічний університет).

Професор Лісачук Г.В. - лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2006), Заслужений діяч науки і техніки України (2009), нагороджений Почесною грамотою Харківської обласної адміністрації і обласної ради (2001), Почесною грамотою Президії Національної академії наук України та колегиї Міністерства освіти і науки України (2007, 2015), Нагрудним знаком «За наукові досягнення» від МОН України (2008), Почесною відзнакою Харківської обласної Ради «Слобожанська слава» (2010), Грамотою Верховної Ради України (2011), Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» (2020).

Його творча плідна праця, науково-організаційна та громадська діяльність - це вірне служіння рідній Alma mater - НТУ "ХПІ".

Професор Лісачук Г.В. належить до когорти видатних вчених-хіміків і по праву займає своє місце в еліті держави.